

Κείμενο 1

Το ρατσιστικό κράτος και η διαπαιδαγώγηση των νέων

Η εκπαίδευση θα μπορούσε το ίδιο να χρησιμεύει στο ρατσιστικό κράτος σαν ένα μέσο για ν' αναπτύξει την εθνικήν υπερηφάνειαν. Απ' αυτή την άποψη πρέπει να ξεκινά η διδασκαλία της παγκόσμιας ιστορίας και της γενικής ιστορίας του πολιτισμού. Ένας εφευρέτης δεν μπορεί να θεωρηθεί μεγάλος επειδή ήταν μόνον εφευρέτης.

Θα πρέπει ν' αποδειχθεί ακόμη μεγάλος και σαν εκπρόσωπος του λαού του. Ο θαυμασμός που εμπνέει σ' όλους κάθε μεγάλη πράξη πρέπει να μεταλλάξει σε περηφάνια μέσα στην ψυχή του παιδιού για το λαό που την επιτέλεσε. Πρέπει να διαλέξουμε μέσ' από το πλήθος των μεγάλων ονομάτων της ιστορίας της Γερμανίας αυτούς που στάθηκαν οι πιο μεγάλοι, να τους φωτίσουμε ειδικά και να στρέψουμε προς αυτούς την προσοχή της νεολαίας, επιμένοντας να γίνουν μια μέρα τούτοι οι νέοι οι υποστηρικτές του αδιάσπαστου εθνικού συναισθήματος.

Η διδασκαλία πρέπει να οργανωθεί συστηματικά κάτω απ' αυτή την άποψη, το ίδιο και η σωματική αγωγή, έτσι που ο νέος εγκαταλείποντας το σχολείο να μην καταντήσει ένας μισοειρηνιστής, μισοδημοκράτης, ή οτιδήποτε τέτοιο πάνω σ' αυτό το είδος, αλλά ένας ολοκληρωμένος Γερμανός.

Τέλος αυτό το εθνικιστικό συναίσθημα όντας απ' την αρχή σοβαρό και, πέρα για πέρα χωρίς τίποτα το επιπόλαιο, αληθινό, να περάσει στην παιδική σκέψη που είναι ακόμη εύπλαστη, αυτήν τη σιδερένια αρχή: Όποιος αγαπά το λαό του θ' αποδείξει την αγάπη του αυτή μόνο με τις θυσίες που είναι σε θέση να υποστεί για χάρη του. Εθνικό συναίσθημα που κρύβει μέσα του το συμφέρον δεν μπορεί να υπάρξει. Ένας εθνικισμός που σκοπεύει να συμπεριλάβει ή που ευνοεί μόνο τις κοινωνικές τάξεις δεν υπάρχει απ' την αρχή. Το να ζητωκραυγάζεις μονάχα δε σου δίνει το δικαίωμα, ούτε σε καθιερώνει πατριώτη. Δε φτάνει να διακηρύσσεις απλώς πως είσαι- πρέπει, πίσω απ' την ευγενική προσπάθεια, να υπερασπισθεί η ύπαρξη και η καθαρότητα της ράτσας. Δεν έχουμε το δικαίωμα να υπερηφανευόμαστε για το λαό μας παρά μόνον όταν δε νιώθουμε ντροπή για καμιά τάξη του. Αλλά όταν το ένα μισό αυτού του λαού είναι εξαθλιωμένο, καταρρακωμένο απ' τις έγνοιες και τσακισμένο απ' τις φροντίδες, προσφέρει ένα τέτοιο . απογοητευτικό θέαμα, ώστε κανείς δεν μπορεί να υπερηφανευτεί γι' αυτό. Μονάχα όταν ένας λαός έχει όλα τα μέλη του υγιή στο σώμα και στο μυαλό, μπορεί να αισθανθεί τη χαρά ότι κατέχει πια αυτό το δικαίωμα πάνω απ' όλους τους γείτονές του, ν' ανυψωθεί στην ανώτερη βαθμίδα που ονομάζεται εθνική υπερηφάνεια. Αλλ' αυτή η υπέρτατη φιλοδοξία, δεν μπορεί να εκδηλωθεί παρά μόνον από έναν που έχει πλήρη κι απόλυτη συνείδηση της μεγαλοσύνης του λαού του.

Πρέπει να εμφυτεύσουμε μέσα στις νέες καρδιές την εσωτερική ενότητα που προσδίδει ο εθνικισμός και το συναίσθημα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Τότε θα γεννηθεί μια μέρα ένας λαός που οι άνθρωποί του . θα 'ναι ενωμένοι και γαλβανισμένοι από μια κοινή αγάπη και μια κοινή, αδιάσπαστη κι αναμφισβήτητη όσο ποτέ άλλοτε υπερηφάνεια.

Το ρατσιστικό Κράτος πρέπει με την κατάλληλη αγωγή που θα δώσει στους νέους να προφυλάξει τη διατήρηση της ράτσας ώστε να γίνει ικανή και ώριμη για ν' αντέξει σ' αυτήν την ανώτατη κι αποφασιστική δοκιμασία.

Αλλά μονάχα ο λαός θα αναλάβει πρώτος να χαράξει αυτό το δρόμο που θα μας ξαναοδηγήσει στη νίκη.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. Η Άννα Φραγκουδάκη περιγράφοντας τα χαρακτηριστικά του πολιτικού λόγου γράφει:

«Ο λεκτικός πληθωρισμός στον πολιτικό λόγο χαρακτηρίζεται συχνότερα από... διατύπωση, βεβαιωτική, δεοντολογική κι θαυμαστική...

Ο πολιτικός λόγος, γενικότερα, χρειάζεται λέξεις με γιγάντια ηθική διάσταση και τόσο μεγάλη συναισθηματική φόρτιση, ώστε το αξιολογικό τους βάρος να λειτουργεί από μόνο του καταστροφικά στο νόημα. Λέξεις που δεν είναι σημασίες αλλά αξίες, σε βαθμό που δεν έχουν πια νόημα αλλά εξουσία και μάλιστα εξουσία που είναι αντιστρόφως ανάλογη προς το νόημα...».

Να παρατηρήσετε αν στο λόγο του Χίτλερ παρουσιάζονται αυτά τα χαρακτηριστικά και να τα σχολιάσετε.

II. Τι επικαλείται ο συντάκτης του κειμένου για να πείσει;

III. Πώς θα χαρακτηρίζατε τον ομιλητή;

Κείμενο 2

Το δίκαιο της πυγμής

Το δίκαιο της πυγμής ως θεωρία ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας είναι πανάρχαιη. Τη βρίσκουμε διατυπωμένη στους Έλληνες σοφιστές. Ο Πλάτων στο «Γοργία» βάζει ένα μαθητή, τον Καλλικλή, να υποστηρίζει αδιάλλακτα απέναντι στο Σωκράτη την άποψη: Η ίδια η φύση δηλώνει καθαρά ότι δίκαιο είναι να έχει ο καλύτερος και ο δυνατότερος τα περισσότερα. Η βία, καταλήγει, είναι «το της φύσεως δίκαιον».

Το ίδιο υποστήριζαν, κατά το Θουκυδίδη, και οι Αθηναίοι στο διάλογό τους με τους Μηλίους: «Και- μεις γνωρίζουμε και σεις ότι κατά τον ανθρώπινο νόμο τα δίκαια κρίνονται μόνο από ίσους, ενώ τα δυνατά τα πράττουν οι ισχυροί και τα παραδέχονται οι ασθενείς».

Το γεγονός ότι οι νομοθεσίες καταδικάζουν την αυθαιρεσία των ισχυρών δικαιολογείται σύμφωνα με τον Καλλικλή και αργότερα με το Nietzsche, γιατί τους νόμους τούς θέτουν άνθρωποι αδύναμοι και το πλήθος. Η θεωρία αυτή μάλιστα ενδυναμώθηκε με την υπόθεση της πάλης για ζωή του Δαρβίνου, σύμφωνα με την οποία επιζεί ο δυνατότερος και αφανίζεται ο αδύναμος.

Την τραγικότερη ίσως εκδοχή της άποψης αυτής τη συναντούμε στη θεωρία του ρατσισμού του Χίτλερ. Ο τελευταίος υποστήριζε ότι υπάρχουν ανθρώπινες ομάδες ανώτερες. Η γερμανική εκδοχή της ιδέας περί ισχυρών έδινε σε αυτή σχεδόν μεταφυσικές, υπερφυσικές διαστάσεις. Η ανωτερότητα της φυλής υπάρχει «φύσει», δεν είναι αποτέλεσμα κάποιων παραγόντων και γι' αυτό κίνδυνος γιοι την ανώτερη φυλή είναι οι επιμειξίες, η μόλυνση κατώτερες φυλές. Σκοπός των ανωτέρων είναι, όπως ισχυρίζεται ο Χίτλερ, η κυριαρχία της «ανώτερης φυλής» και γι' αυτό η φυλετική «πυραμίδα» (υπερ-άνθρωποι, άνθρωποι, υπάνθρωποι) είναι εύλογη και κάθε θεωρία περί

ισότητας εγγράφεται στα πλαίσια της συνομωσίας των «κατώτερων».

Το δίκαιο της πυγμής» είναι το μέσο επιβολής, αφού, όπως

υποστηριζόταν, καλύτερα απάνθρωπος παρά υπάνθρωπος.

Σήμερα, όσο και να καταρρίπτεται θεωρητικά η ιδέα περί ανωτέρων και ισχυρών, οι πολιτικές υπερδυνάμεις επεμβαίνουν στα εσωτερικά των αδύναμων κρατών, άμεσα ή έμμεσα, επιβάλλουν απόψεις, ρυθμίζουν την εσωτερική και εξωτερική τους πολιτική σύμφωνα με τα δικά τους δεδομένα. Συχνά βέβαια εξαπολύουν πολέμους, εξοντώνουν πληθυσμούς με το πρόσχημα του «σωφρονισμού» τους και της προστασίας των άλλων λαών. Η ηθικολογία του δυνατού που ρυθμίζει τα πάντα με την τακτική των επιρροών και της άσκησης πίεσεων μας φέρνει στο νου την αρχαία Αθήνα. Σε κάθε εποχή το δίκαιο της πυγμής ισοπεδώνει τη δικαιοσύνη στο όνομα οικονομικών, πολιτικών, εδαφικών ή και ιδεολογικών συμφερόντων.

Φυσικά η θεωρία του ισχυρού, του Υπερανθρώπου, της Αρίας φυλής, ή όπως αυτό λέγεται στις διάφορες εποχές, καταρρίπτεται από τη φύση και πη λογική. Η Βιολογία σήμερα υποστηρίζει πως οι ιδιαιτερότητες κάθε φυλής οφείλονται στην προσπάθεια προσαρμογής της στο περιβάλλον και τα όριά τους είναι δυσδιάκριτα.

Οι διαφορές μεταξύ των φυλών δεν είναι μόνο γονιδιακές, αλλά και πολιτιστικές, σύμφωνα με τις οποίες δομείται ο οικουμενικός πολιτισμός. Άλλωστε άτομα «κατώτερων φυλών» μεγαλουργούν όταν αλλάξουν περιβάλλον, είναι φορείς και δημιουργοί πολιτισμού.

Με την παιδεία, την ειρήνη και τη συνεργασία των λαών μπορεί να πραγματωθεί η θεωρία της «ενιαίας φυλής», πάνω στην οποία οικοδομείται η ιδέα του κοσμοπολιτισμού.

Ειρήνη Μαστρομανώλη

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. Να παρουσιάσετε συνοπτικά τις απόψεις της συγγραφέα σχετικά με την έννοια του δικαίου της πυγμής (60-80 λέξεις).

II. Αν ο σκοπός της συγγραφέα είναι να πείσει τον αναγνώστη για το αδιαμφισβήτητο του δικαίου της πυγμής με ποιο τρόπο και με ποια μέσα επιτυγχάνει το στόχο της;

Κείμενο 3

Φανατικοί και πνευματικοί άνθρωποι

Μονάχα οι φανατικοί, και αυτοί πάλι όχι πέρα για πέρα, συγκεντρώνουν τα ενδιαφέροντά τους ολόγυρα σε μια και μόνη επιδίωξη και δυσαρεστούνται, όταν κανείς μιλήσει για κάτι, που βρίσκεται έξω από την πίστη τους ή και μιλώντας γι' αυτά ίσα ίσα τα θέματα δεν καταλήξει στην απόκριση, που επιθυμούν οι ίδιοι να πάρουν, στην απόκριση που έχουν έτοιμη μέσα τους. Αλλά οι φανατικοί πληρώνουν την προσκόλλησή τους σε μια «θέση» με βαρύτατα αντισταθμίσματα. Χάνουν την κυκλική όραση, το μέγα και τίμιο δώρο της ολοκληρωτικής εποπτείας. Αγνοούν την ωφελιμότητα της διαφωνίας. Δεν ανέχονται την αντίρρηση, την αλήθεια του άλλου. Αυτό, φυσικά, τους εξασφαλίζει την εσωτερική επάρκεια, την εσωτερική γαλήνη. Δεν αμφιβάλλουν. Είναι πολύ μεγάλη υπόθεση το να μην αμφιβάλλεις. Αλλά η ανθρώπινη αξιοπρέπεια απορρέει κατά μεγάλο μέρος από την αμφιβολία, από την ανάγκη που αισθάνεται ο άνθρωπος να συλλογισθεί καταμόναχος και, αν το μπορεί, ν' αποφασίσει για τον εαυτό του. Αυτή είναι η πολυτιμότερη μορφή της ελευθερίας...

Ο φανατισμός δεν έχει ποτέ για βάση του την ηθική και την πνευματική υγεία. Για τούτο ακριβώς και τα έργα του είναι σκοτεινά, οπωσδήποτε κι αν για μια στιγμή θεωρηθούν πρακτικώς χρήσιμα. Στο

μάκρος του χρόνου, ο φανατισμός με την τυφλότητά του, την κτηνώδη του μονομέρεια, θα εκθέσει ανεπανόρθωτα την υπόθεση που υπηρετεί. Και θα της φάει, τελικά, το κεφάλι.

Ο πνευματικός άνθρωπος δεν μπορεί να είναι φανατικός. Από τη στιγμή και πέρα που θα έχει κάπου «προσχωρήσει», θα είναι αχρηστευμένος σαν πνευματικός άνθρωπος. Θα έχει προδώσει την αποστολή του. Η αποστολή του είναι να διατηρεί την αυτοτέλεια που χρειάζεται για να ελέγχει σε κάθε στιγμή και να διαφωτίζει. Να είναι πιο αμερόληπτος κι από το δικαστή. Το να προσχωρείς σε μια οποιαδήποτε παράταξη δεν διαφέρει από το να της δίνεις προκαταβολικά συγχωροχάρτι για οτιδήποτε κάνει, να προσυπογράφεις εν λευκώ κάθε της ενέργεια, να συμμερίζεσαι κάθε της ατασθαλία, ν' απεμπολείς την κρίση σου καθώς και το δικαίωμα- όχι μόνο το χρέος- της προσωπικής σου ευθύνης. Πνευματικός άνθρωπος άλλωστε με την έννοια τη σωστή δεν είναι μονάχα αυτός που γράφει και δημοσιεύει. Είναι κι ο κάθε πολίτης που ωρίμασε πνευματικά όσο χρειάζεται για να έχει αποκτήσει ένα αίσθημα προσωπικής ευθύνης απέναντι στην υπόθεση του ανθρώπου. Του επαγγελματία πνευματικού ανθρώπου τα δικαιώματα, απλώς, είναι λιγότερα, και περισσότερες οι υποχρεώσεις...

I. Μ. Παναγιωτόπουλος

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 60-80 λέξεις τα χαρακτηριστικά των πνευματικών και τα χαρακτηριστικά των φανατικών ανθρώπων.

II. Να σχολιάσετε σε 60-80 λέξεις το απόσπασμα «*Το να προσχωρείς σε μια οποιαδήποτε παράταξη...της προσωπικής σου ευθύνης*».

III. Με ποιον τρόπο (ή τρόπους) αναπτύσσεται η δεύτερη παράγραφος του κειμένου;

IV. Να γράψετε από μία συνώνυμη για τις παρακάτω λέξεις: **προσκόλληση, εποπτείας, αντίρρηση, αμερόληπτος, απεμπολείς.**

V. Παραγωγή λόγου

Η βελτίωση των υλικών όρων της ζωής δε συνοδεύτηκε από την αντίστοιχη ηθικοπνευματική ωρίμανση. Δείγμα αυτής της ανισορροπίας αποτελεί η έξαρση του φανατισμού σε όλες τις μορφές του, ακόμη και σε χώρες με υψηλό δείκτη πολιτισμού. Σε ποιους παράγοντες θα έπρεπε να αναζητήσουμε τους λόγους όξυνσης του φαινομένου; Να αναπτύξετε τις θέσεις σε ένα κείμενο 300-400 λέξεων.